

Historia teorii muzyki

Nazwa Wydziału	Wydział Historyczny
Nazwa jednostki prowadzącej moduł	Instytut Muzykologii
Nazwa modułu kształcenia	Historia teorii muzyki
Kod modułu	M 221
Język kształcenia	polski
Efekty kształcenia dla modułu kształcenia	<p><u>Wiedza. Student zna:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • szczegółowo i systematycznie poglądy teoretyków muzyki i ich przemiany historyczne, dotyczące wybranych zagadnień (np. teorii modalności i jej roli w praktyce muzycznej XVI w.); 2) teorii tonalności harmonicznej; 3) przemian modalności polifonicznej w tonalność harmoniczną w świetle nauki o kontrapunkcie i modalności) • terminologię teoretyczną zmienną historycznie w języku polskim • interpretacje ujęć teoretycznych w muzykologii ukazanych z perspektywy analiz twórczości (np. muzyki wielogłosowej XII-XVII wieku) <p><u>Umiejętności. Student potrafi:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie zanalizować i zinterpretować poglądy z zakresu teorii muzyki i twórczo je wykorzystać we własnych pracach muzykologicznych • samodzielnie zanalizować i zinterpretować poglądy muzykologów dotyczące refleksji teoretycznej • wykorzystać przyswojone metody analizy tekstów teoretycznych o muzyce do konstruowania własnych strategii badawczych • uporządkować chronologicznie i umieścić w szerszym kontekście historyczno-kulturowym teoretyków muzyki <p><u>Kompetencje społeczne. Student:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • ma pogłębioną świadomość ograniczonego zakresu swojej wiedzy i względności interpretacji poglądów teoretyczno-muzycznych
Typ modułu kształcenia (obowiązkowy/fakultatywny)	obowiązkowy
Rok studiów	1 Studia II stopnia, stacjonarne
Semestr	1
Imię i nazwisko osoby/osób prowadzących moduł	Zofia Fabiańska
Imię i nazwisko osoby/osób egzaminującej/egzaminujących bądź udzielającej zaliczenia, w przypadku gdy nie jest to osoba prowadząca dany moduł	
Sposób realizacji	Zajęcia wymagające bezpośredniego udziału nauczyciela akademickiego i studentów
Wymagania wstępne i dodatkowe	
Rodzaj i liczba godzin zajęć	Wykład: 30

dydaktycznych wymagających bezpośredniego udziału nauczyciela akademickiego i studentów, gdy w danym module przewidziane są takie zajęcia	
Liczba punktów ECTS przypisana modułowi	5
Bilans punktów ECTS	Udział w zajęciach: 1 Bieżące przygotowywanie się do zajęć: 2 Przygotowanie do egzaminu: 2
Stosowane metody dydaktyczne	Wykład problemowy z użyciem komputera
Metody sprawdzania i kryteria oceny efektów kształcenia uzyskanych przez studentów	efekty kształcenia sprawdzane na podstawie dwóch kolokwii częściowych
Forma i warunki zaliczenia modułu, w tym zasady dopuszczenia do egzaminu, zaliczenia, a także forma i warunki zaliczenia poszczególnych zajęć wchodzących w zakres danego modułu	zaliczenie kolokwii częściowych jako dopuszczenie do egzaminu ustnego obejmującego treść wykładów oraz lektur w języku polskim (por. literatura uzupełniająca).
Treści modułu kształcenia	<p><u>Wstęp.</u> Pojęcia: tonalności, modus i modalności, modalności a tonalności. Problematyka modi polifonicznych w historii teorii muzyki.</p> <p>I. Teoria modi polifonicznych i jej rola w klasycznej polifonii wokalne w świetle traktatów renesansowych i analiz repertuaru muzycznego. 1. Zasady modalne w kształtowaniu porządku dźwiękowego. 1.1. Znaczenie nauki o modi w praktyce komponowania. Dziedziny twórczości muzycznej regulowane normami modalnymi. 1.2. Struktura modalna wielogłosowego układu a voce piena. 1.3. Kadencje: ich struktura kontrapunktyczna i hierarchia modalna. 1.4. Kształtowanie modalno-melodyczne kompozycji. 2. Ekspresyjne funkcje modalności. 2.1. Rola wyrazowa szczególnego traktowania norm modalnych. 2.1.1. Odstępstwa od norm modalnych: clausulae peregrinae. 2.1.2 Zmiana modus: mixtio i commixtio tonorum. 2.1.3. Nieregularne początki i zakończenia kompozycji. 2.1.4. Przestrzeganie modus jako środek ekspresji słowa. 2.1.5. Przykłady nieregularnej struktury modalnej całej kompozycji. 2.2. Dobór modi jako podstawa muzycznej interpretacji tekstu. 2.2.1. Zagadnienie charakteru afektywnego modi. 2.2.2. Współbrzmienia „durowe” i „molowe” w muzyce XVI w.</p> <p>II. Wybrane teorie tonalności harmonicznego (z uwypukleniem poglądów na temat modalności oraz aspektów dawnej techniki dźwiękowej w teoretycznych ujęciach zagadnień tonalności i harmoniki tonalnej). 1. François-Josepha Fétisa pojmowanie tonalité ancienne. 2. Elementy myślenia o dawnej technice dźwiękowej w</p>

	<p>definicjach pojęć „harmonia” (Gaffurius, Zarlino, Jean d’Alembert) i „kadencja” (Rameau, Sechter) oraz teoriach harmoniki tonalnej / tonalności harmonicznej (Rameau, Sechter).</p> <p>3. Pojęcie „modalności” w świetle dyskusji o ponadczasowości versus historyczności systemu harmoniki funkcyjnej.</p> <p>III. Proces przeobrażeń modalności polifonicznej w tonalność harmoniczną w świetle nauki o kontrapunkcie i modalności oraz analiz muzyki wielogłosowej XII-XVIII wieku.</p> <p>1. Cechy techniki współbrzmieniowej w polifonii średniowiecza, renesansu i wczesnego baroku jako elementy muzyki przedtonalnej.</p> <p>1.1 Ogólne właściwości dawnej współbrzmieniowości w kontekście definicji pojęć „akordu” i „basu fundamentalnego” (basse fondamentale).</p> <p>1.2. Specyfika kształtowania współbrzmieniowego polifonii XII-XIV w. a „zasady brzmień przeciwstawnych” (Gegenklangprinzip).</p> <p>1.3. Cechy języka współbrzmieniowego w muzyce XV w. a pogląd o genezie tonalności harmonicznej w muzyce epoki Dufaya.</p> <p>1.4. Swoistość techniki współbrzmieniowej XV i XVI w. i charakterystyka ówczesnych typów i formuł kompozycyjnych.</p> <p>1.5. Koncepcja współbrzmienia w świetle procesu powstawania teorii akordu.</p> <p>1.6. Przemiany techniki dysonansowej w madrygale późnorenansowym i w monodii początku XVII w.</p> <p>1.7. Elementy renesansowej koncepcji współbrzmieniowej we wczesnych utworach z basso continuo.</p> <p>2. Modi polifoniczne w perspektywie powstawania związku między tonacją a techniką współbrzmieniową.</p> <p>2.1. Tonacja a skala w modalności i tonalności harmonicznej.</p> <p>2.2. Przemiany systemu dźwiękowego jako podłoże przeobrażeń języka dźwiękowego.</p> <p>2.3. Problem specyfiki modi polifonicznych.</p> <p>2.4. Kadencje i ich dyspozycja w polifonii modalnej i harmonice tonalnej.</p> <p>2.5. Elementy istotne w procesie przemian modalności w tonalność harmoniczną.</p> <p>Podsumowanie. Perspektywy rozpatrywania dawnej tonalności („autonomiczna” i „heteronomiczna”) i ich przydatność w analizie muzyki przedtonalnej.</p>
<p>Wykaz literatury podstawowej i uzupełniającej, obowiązującej do zaliczenia danego modułu</p>	<p><u>Literatura podstawowa:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Bernhard Meier: Die Tonarten der klassischen Vokalpolyphonie, Utrecht 1974. 2. Carl Dahlhaus: Untersuchungen über die Entstehung der harmonischen Tonalität, Kassel 1968. <p><u>Literatura uzupełniająca:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Zofia Dobrzańska: [rec.] Die Tonarten der klassischen Vokalpolyphonie. Nach den Quellen dargestellt von ... „Muzyka“ 1983, s. 109-122. 2. Zofia Dobrzańska: Tonalność w polifonii późnego renesansu. W poszukiwaniu narzędzi badawczych

	<p>techniki dźwiękowej muzyki włoskiej z przełomu XVI i XVII wieku. „Muzyka” 1990 nr 2, s. 3-40.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Zofia Dobrzańska - Fabiańska: Przełom w technice dźwiękowej ok. 1600 roku. Historyczna i ahistoryczna perspektywa. „Muzyka” 2002 nr 3-4, s.31-42. 4. Zofia Dobrzańska – Fabiańska: Modalność w polifonii i przemiany techniki dźwiękowej w muzyce średniowiecza i renesansu w świetle „Historii harmonii i kontrapunktu” Józefa M. Chomińskiego. „Muzyka” 2006 nr 1-2, s.7-31. 5. Zofia Dobrzańska – Fabiańska: Carla Dahlhausa koncepcja przemian języka dźwiękowego ok. 1600 r. w świetle jego „Untersuchungen über die Entstehung der harmonischen Tonalität“ (1968), w: Muzykolog wobec świadectw źródłowych i dokumentów, red. Z. Fabiańska, J. Kubieniec, A. Sitarz, P. Wilk. Kraków 2009, s. 803-815. 6. Alicja Jarzębska: Z dziejów myśli o muzyce. Wybrane zagadnienia teorii i analizy muzyki tonalnej i posttonalnej. Kraków 2002, s. 25-91. 7. Jerzy Morawski: Teoria muzyki w średniowieczu. Warszawa 1979, s. 56-88. 8. Harold S. Powers: Mode, w: The New Dictionary of Music and Musicians, t. XVI, red. S. Sadie. London 2001, s. 775-823. 9. Harold S. Powers: Tonal Types and Modal Categories in Renaissance Polyphony. “Journal of the American Musicological Society” 1981 nr 3, s. 428-470.
<p>Wymiar, zasady i forma odbywania praktyk, w przypadku, gdy program kształcenia przewiduje praktyki</p>	